

EL GIRONÈS

Dani Vivern

«Productes» culturals | Com a la majoria de comarques, l'esforç per promoure la cultura en general ha donat fruit també al Gironès. Parlem d'una feina feta a base d'anys, de dedicacions personals i col·lectives, sovint amb l'ajut d'institucions públiques i privades. La UdG, la Cambra de Comerç, els ajuntaments, els consells comarcals i la Diputació, les caixes d'estalvis, associacions com els Amics de la UNESCO, factories culturals com la Coma-Cros de Salt, entitats com el Museu d'Art, el FITAG i moltes altres que em deixo al teclat han promogut –i esperem que puguin continuar-ho fent– esplèndides activitats, publicacions, conferències i mostres.

La crisi econòmica afecta també l'entorn cultural, per tal com se'n consumeixen menys «productes», tal com s'anomenen ara –pèssim recurs d'inspiració neoliberal– les obres o consecucions fruit de la reflexió i l'estètica alhora. Però això no és excusa per aturar o reduir el ritme d'activitat. Potser la gent va menys al cinema i al teatre, i compra menys llibres. No decau, en canvi, l'interès del públic per assistir a conferències, exposicions, cursos i altres formes de divulgació. Només cal fer un cop d'ull a la programació d'activitats de la Casa de Cultura a Girona, de la Fontana d'Or, de la Biblioteca

de Salt o del nou teatre de Bescanó per constatar-hi una assistència notòria. Cal reconèixer que hi ha una selecció natural que el públic fa per ell mateix, sense fer cas a les consignes que li volen vendre «productes culturals» cars, subvencionats, i d'un valor tan relatiu com les accions borsàries.

En aquests moments de crisi, és assenyat, prudent i efectiu afavorir des del mecenatge públic i privat les propostes culturals que, sense fer soroll i sense dispendis hiperbòlics, fan feina de veritat. Per saber quines són, només cal tenir ulls.

Loximoron de la brutícia estètica

Les imatges que guardo dels Vilablareix, Bescanó, Sarrià de Ter, Sant Gregori, Celrà... de fa 30 o 40 anys no tenen res a veure amb les d'ara. L'asfaltatge, l'enllumenat, les restauracions de façanes, el mobiliari urbà, les retolacions... són a anys llum dels carrers plens de fang, de restes de palla dels carros, amb bombetes de 40 W en comptes de llums de iode, amb façanes grises i clivellades... Tot i la brutícia, però, en aquella època glàtia una «netedat» cívica que impedia embrutar qualsevol paret, façana, vehicle o cartell amb guixots *per se*, la consideració dels quals com a grafitis seria massa caritativa, i, com a art, un insult. Les parets de Girona ciutat, llevat de l'immaculat Barri Vell –que prou s'encarreguen des de Wine Square de preservar de la plaga–, farien caure la cara de vergonya als nostres polsosos i espellifats avis.

EL PLA DE L'ESTANY

Xavi Xarçay

Cercavila Musical | L'Escola de Música de Banyoles ha complert 25 anys i ho ha fet oferint concerts dels alumnes actuals a les diferents seus per les quals ha passat: el CEIP Baldiri Reixach (s'hi trobaven els vespres alumnes de 7 a 70 anys i, posats en fila, havien d'afinar; a qui no ho feia se l'enviava a casa fins a l'endemà), la Llotja del Tint, l'ajuntament i l'actual Escola, aixecada on abans hi havia hagut el Teatre dels Catòlics. Només hauria faltat fer un petit concert a l'antiga fàbrica Castanyer, on actualment hi ha un aparcament tristoi i sempre ple –deu ser l'únic aparcament amb cara i ulls que no és zona blava o no és privat a Banyoles–. Actualment l'Escola té 260 alumnes i programa un conjunt d'activitats més que notable. Com que només fa set anys que té local propi, podríem concloure que és una bona mostra que no sempre el part laboriós de la muntanya és un minso ratolí.

Una professora i un gimnàs | Acaba el curs i comença el restrenyiment pressupostari. A partir d'ara i amb més bombo i platerets que mai, qualsevol moviment, gest, innovació, aportació o simple sospir en l'àmbit educatiu serà bo perquè l'Administració es posi medalles, just el que varen fer els governants, locals i departamentals, en la inauguració del nou gimnàs del CEIP La Vila, de Banyoles. No està malament: se'n sap la necessitat des de 1968 i se'n coneix la urgència des de 1995. Acceptem, doncs, com a lògica la ufana amb què van parlar les nostres polítiques, entre els quals destacava, amb el seu rostre de pantocràtor, el director dels Serveis Territorials. Moments abans, sense càmeres ni interessos mediàtics, el Sr. Otero va saludar una mestra que acabava de rebre dels seus alumnes un regal de jubilació, un detall que la va emocionar profundament. Estic convençut que ni el delegat ni la mestra ni els pares allà presents es varen adonar de la càrrega simbòlica de l'escena: es jubilava una

DANI VIVERN

mestra vocacional, d'aquelles que, sense fer cas de les estadístiques, educava i ensenyava, tenia clares les prioritats i era conscient que la seva tasca, més enllà de teories modernes, postmodernes i ultramodernes, es fonamenta en la relació humana, en l'estimació i en el rigor; i era saludada pel director dels Serveis Territorials, que en realitat venia a fer-se una foto en la inauguració d'un edifici, orgull de l'Administració (un orgull al qual hi podrem clavar una placa). Al que és de debò important, ningú hi para esment; tot allò que és vestimenta –siguin edificis o ordinadors individuals– ens deixa bocadats. Tots hi sortim perdent: tant pel que fa a la nostra actitud davant la política d'aparador com la jubilació d'una mestra, exemple de moltes altres.

LA SELVA

joan domènech

Potenciació del patrimoni | Amer, per la part selvatana, fou l'escenari de la presentació del tríptic editat per l'Arxiprestat del Ter-Brugent, que agrupa els consells parroquials de la zona que banyen aquests cursos fluvials. Més que la presentació –portada a terme en aquest lloc perquè és un dels que tenen més història–, interessa la idea de divulgar la situació i el passat dels monuments religiosos del voltant de l'antiga ruta del

tren d'Olot, avui reconvertida en carril bici. Amb el temps, algunes parròquies d'aquestes contrades han estat absorbides per altres, a causa del despoblament de la pagesia, i per tant queden una mica en l'anonimat tot i que representen, sovint, elements mil·lenaris. El tríptic, amb un bon mapa de situació, assegura que la notícia de l'existència d'aquests monuments pot fer més enriquidora l'excursió per la zona, amb una parada per visitar-los, fer-hi fotografies i, fins i tot, qui vulgui, pregar-hi amb una certa intimitat. Els municipis afectats són set, quatre dels quals (Bonmatí – Sant Julià del Llor, Anglès, la Cellera i Amer) pertanyen a la comarca de la Selva i els altres tres, dos a la Garrotxa (les Planes d'Hostoles i Sant Feliu de Pallerols) i un al Gironès (Bescanó). El territori selvatà comprès dins de l'itinerari abraça uns 80 km² i està poblat per uns 11.000 habitants, fet que suposaria una densitat mitjana de 137 habitants per quilòmetre quadrat si el repartiment fos uniforme, que no ho és. Malgrat això, hi ha prou indicadors i encara hi ha prou gent vivint a la ruralia perquè es pugui accedir a la major part dels llocs indicats sense problemes. A Bonmatí es pot visitar l'església de Sant Agustí, de Sant Julià del Llor, l'oratori de la casa pairal de Can Bonmatí, l'església parroquial de Santa Maria, l'ermita de la Mare de Déu de Calders i l'església parroquial de Sant Vicenç de Constantins. A Anglès, estan a l'abast el temple parroquial de Sant Miquel, l'ermita de Santa Bàrbara, la capella de Sant Pere Sestronques, l'església de Sant Amanç, la capella de les Dominiques i l'església parroquial de Sant Martí Sapresa. A la Cellera són visitables des de l'església parroquial de Santa Maria de Sales fins a l'ermita dels sants Just i Pastor, passant per la capella del Carme de les monges carmelites vedrunes. Finalment, a Amer, cal contemplar el monestir-parròquia de Santa Maria, l'església de Sant Agustí de Lloret Salvatge, la capella de Sant Marçal del Colomer, l'ermita de Santa Brígida, la parròquia de Sant Climent i les capelles de la Mare de Déu de la Pietat i de Sant Genís Sacosta. Es tracta d'un conjunt de monuments, molts dels quals d'una època en què Catalunya va ser primer cristiana que catalana, com el bisbe gironí Francesc Pardo va recordar fa poc.

SANT JULIA DEL LLOR. FOTO ARACELI MERINO

LA CERDANYA

erola simon

«Barceloní, cap de tupí!» | Recentment s'ha publicat a la Seu d'Urgell –sí, demarcació de Lleida però molt veïns nostres– un llibre titulat *Comarques oblidades*. Carles Gascón, l'autor, hi recull una sèrie d'articles publicats a *La Vanguardia* els anys 1890 i 1891 per Josep Zulueta i Gomis, advocat barceloní, diputat a Corts, molt vinculat a les comarques pirinenques de l'Alt Urgell i la Cerdanya. Els articles giren entorn de l'abandó general en què es trobaven les comarques de la conca alta del Segre. Els seus comentaris, però, no es quedaven només en la descripció i la denúncia, sinó que també proposava solucions innovadores i de futur, algunes de les quals van acabar quallant, com és el cas de l'explotació de la llet de l'Urgellet i la Cerdanya a través de la Sociedad Cooperativa de Lechería, avui coneguda com a Cooperativa Cadí, la central lletera més antiga de l'Estat.

De la sèrie d'articles, dos estan dedicats exclusivament a la comarca de la Cerdanya. Zulueta hi evoca els records i impressions recollides quan de nen, posem pels volts dels 70 del segle XIX, hi estiujejava amb la família, i els compara amb la comarca que coneixia, de final de segle. Ens parla amb una vivacitat i color espatarrants

